

Govor gospodina Billa Pottera, zamjenika šefa Odjela za vladavinu prava na seminaru na temu “Nacrt Zakona o Obavještajno-sigurnosnoj agenciji”

u organizaciji Centra za sigurnosne studije i Centra za demokratsku kontrolu oružanih snaga u Ženevi

Uvaženi ambasadori,

Dame i gospodo,

Dozvolite da vam prije svega prenesem izvinjenje visokog predstavnika, Paddyja Ashdowna, koji nije mogao prisustvovati današnjem skupu. U njegovo i svoje ime želim zahvaliti organizatorima, Institutu za demokratsku kontrolu oružanih snaga iz Ženeve i sarajevskom Centru za sigurnosne studije, što su me pozvali da vam se obratim danas. Posebno želim zahvaliti ambasadorici Turković za njen kontinuiran angažman u promoviranju i razumijevanju potrebe – te svih posljedica – reforme obavještajnog i sigurnosnog sektora.

Cilj mog današnjeg obraćanja je da vam ponudim kratak uvod, iz perspektive OHR-a, u proces reforme obavještajnog sektora, te uvod u nacrt Zakona o Obavještajno-sigurnosnoj agenciji koja je nastala kao rezultat tog procesa.

Krajem maja ove godine visoki predstavnik je izdao odluku o formiranju Stručne komisije za reformu obavještajnog sektora,

s ciljem izrade zakona o jedinstvenoj obavještajnoj agenciji u Bosni i Hercegovini.

Šest predstavnika entitetskih sigurnosno-obavještajnih službi započeli su rad zajedno sa ambasadorom Kalmanom Kocsisom, koji je imenovan kao predsjedavajući ove Komisije.

Visoki predstavnik je u svojoj Odluci naveo ključne principe koji će predstavljati osnovu za rad Komisije. Nova agencija na državnom nivou trebala bi:

- imati jurisdikciju na cijeloj teritoriji BiH
- prikupljati obavještajno-sigurnosne podatke kako bi osigurala zaštitu BiH i njenog ustavnog poretka od svih prijetnji
- biti apolitična u svome opredijeljenju i potpuno profesionalna u svome radu
- raditi pod izvršnim nadzorom Vijeća ministara
- biti podvrgnuta efikasnom nadzoru od strane parlamentarne komisije
- sarađivati sa drugim agencijama u BiH i inostranstvu;

i na kraju, što je veoma značajno,

- sarađivati sa Haškim tribunalom (Međunarodni krivični tribunal za bivšu Jugoslaviju).

Svi ovi principi predstavljaju temelj za stvarnu, efikasnu i demokratski odgovornu državnu agenciju. Kao što ćete vidjeti, svi pomenuti principi su ugrađeni u nacrt zakona.

Ambasador Kocsis i njegov tim su obavili izuzetan posao. Koristeći se poukama ranijih iskustava (Kalman Kocsis je upravljao reformom obavještajno-sigurnosnog sektora u Mađarskoj), uspjeli su pretvoriti ove vitalne principe u praktične zakone, za nešto manje od tri mjeseca. Nakon što su rezultate svog napornog rada podvrgli veoma detaljnoj stručnoj analizi, u septembru su konačno predali finalizirani nacrt zakona predsjedavajućem Vijeća ministara.

Činjenica da je ovo bilo moguće predstavlja priznanje ozbiljnosti i profesionalizmu koje su predstavnici FOSS-a i OBS-a pokazali tokom svoga rada u Komisiji.

Nacrt zakona su pozdravili mnogi relevantni akteri koji su upitani za mišljenje, i smatraju da ovaj zakon predstavlja model za modernu evropsku obavještajno-sigurnosnu agenciju. U njemu su kombinirani temeljni operativni principi i jasni lanci komande sa opsežnim demokratskim nadzorom od strane parlamenta i strogim sistemom unutrašnje kontrole.

U tom kontekstu također moram zahvaliti predstavnicima Centra za demokratsku kontrolu oružanih snaga koji su sarađivali sa Komisijom i dali značajan doprinos svojim komentarima i sugestijama.

Svima vama koji još uvijek niste upoznati sa odredbama nacрта zakona, mnoge prednosti koje ovaj zakon nudi će postati jasne tokom ovog seminara. Kao što ćete vidjeti, nacrt zakona osigurava neophodne mehanizme za borbu protiv svih prijetnji sa kojima se suočavamo danas u Evropi, od terorizma (jedan užasan primjer su bombaški napadi u Istanbulu prošle sedmice) do organiziranog kriminala (koji nagriza temelje bilo koje države umanjujući povjerenje u vladavinu zakona).

Sada želim podsjetiti na još jedan aspekt prvobitne odluke visokog predstavnika. Radi se o odredbi da nova obavještajno-sigurnosna agencija Bosne i Hercegovine mora početi sa radom do 1. januara 2004. godine.

Ovaj datum se brzo približava, a Vijeće ministara tek treba da usvoji zakon i proslijedi ga u parlamentarnu proceduru. Ovakav pristup kojim se odgađa usvajanje ne pomaže Bosni i Hercegovini da krene naprijed, naročito u svjetlu novih izazova sa kojima smo sada suočeni, nakon objavljivanja Studije izvodljivosti od strane Evropske komisije prošle sedmice.

U tom izvještaju jasno je naznačeno da je reforma

obavještajnog sektora jedan od ključnih uslova koji moraju biti ispunjeni do narednog ljeta ako Bosna i Hercegovina želi steći pravo da krene u narednu fazu, odnosno fazu pregovora o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju sa Evropskom unijom.

Ako Agencija ne počne sa radom na početku 2004. godine, bit će veoma teško ubijediti Evropsku komisiju da je obavještajni sektor zaista reformiran.

Ukratko rečeno, Komisija je obavila posao koji je zaista vrijedan divljenja. Sada je vrijeme da političari obave svoj posao – i da nacrt zakona proslijede u parlamentarnu proceduru i okončaju cjelokupnu proceduru njegovog usvajanja što je prije moguće.

Ovaj seminar će pomoći da se istakne značaj takvog djelovanja. Želim vam uspješan rad tokom seminara.

Hvala.